

Makale Türü	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi	Online Yayın Tarihi
Araştırma Makalesi	09.12.2020	19.12.2022	29.12.2022

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNDE MESLEKİ TUTUM, İŞ DOYUMU VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK İLİŞKİSİ
Nuray ŞEN¹ , Çalık Veli KOÇAK²
¹Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hitit Üniversitesi
²Spor Bilimleri Fakültesi, Aksaray Üniversitesi

Özet

Bu araştırma, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutum, iş doyum ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek için yapılmıştır. Tarama modelinde planlanan araştırmaya, 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında MEB'e bağlı eğitim kurumlarında görev yapan 522 beden eğitimi ve spor öğretmeni katılmıştır. Araştırma verileri; Ünlü (2011)'nün geliştirdiği ve 23 maddeden meydana gelen Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, Gündüz (2009)'ün geliştirdiği ve 19 maddeden meydana gelen İş Doyumu Ölçeği, Maslach, Jackson ve Schwab (1981)'in geliştirip İnce ve Şahin (2015)'in Türkçe uyarlamasını yaptığı ve 22 maddeden meydana gelen Maslach Tükenmişlik Envanteri ile toplanmıştır. Bu ölçme araçlarından elde edilen verilerin analizinde SPSS-25 istatistik programı kullanılmıştır. Araştırma sonunda, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutum ve iş doyumları arasında pozitif yönde; her iki değişkeninin mesleki tükenmişlik düzeyi ile de negatif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, mesleki tutum, iş doyum ve mesleki tükenmişliğin cinsiyet ve yaş grubuna göre anlamlı sonuç vermediği belirlenmiştir. Son olarak, mesleki tutum ve iş doyumunda refah durumu iyi olanların refah durumu orta olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı belirlenirken mesleki tükenmişlikte refah durumuna göre anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. Buradan hareketle, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin refah durumunun yükseltilmesi gerektiği, buna bağlı olarak da mesleki tutum ile iş doyumunun da yükseleceği ve mesleki tükenmişliğin ise azalacağı sonucuna varılabilir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi, spor, öğretmenlik, mesleki tutum, iş doyum, mesleki tükenmişlik.

Abstract

This research was carried out to determine the relationship between the professional attitude, job satisfaction and professional burnout of physical education and sports teachers. 522 physical education and sports teachers working in educational institutions affiliated to MEB in the 2021-2022 academic year participated in the research planned in the screening model. Research data; Developed by Ünlü (2011) and consisting of 23 items, the Attitude Scale towards the Physical Education Teaching Profession was developed by Gündüz (2009) and the Job Satisfaction Scale consisting of 19 items was developed by Ince and Şahin (2015) adapted into Turkish and consists of 22 items, the Maslach Burnout Inventory. SPSS-25 statistical program was used in the analysis of the data obtained from these measurement tools. At the end of the research, there was a positive correlation between the professional attitudes and job satisfaction of physical education and sports teachers; It was concluded that both variables were negatively related to the level of occupational burnout. In addition, it was determined that professional attitude, job satisfaction and professional burnout did not give significant results according to gender and age group. Finally, while it was determined that those with good welfare status in occupational attitude and job satisfaction scored significantly higher than those with moderate welfare status, no significant results could be obtained in occupational burnout according to welfare status. From this point of view, it can be concluded that the welfare of physical education and sports teachers should be increased, and accordingly, professional attitude and job satisfaction will increase and professional burnout will decrease.

KeyWords: Physicaleducation, sports, teaching, professionalattitude, jobsatisfaction, occupationalburnout.

Sorumlu Yazar: Nuray ŞEN¹ , Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hitit Üniversitesi, nrysn5563@gmail.com Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor, eğitim ve öğretimin ana temel amaçları, bireyin beden, ruhen, fikri ve zihin yönünden gelişimini sağlamak amacıyla taşımaktadır. Bireylerin toplum kurallarını ihlal etmeden yaşamını sürdürmesi, kişiler arasındaki arkadaşlık ve kardeşlik ilişkilerini geliştirmesi, yardımlaşma, dayanışma, başkalarının hakkına saygı duyma, zeki ve dürüst davranan bir birey olarak psikolojik ve fiziksel bağlamda sağlıklı bir kişi olmasıyla sağlanabilir (Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Beden eğitimi ve spor öğretmeni öğrencileriyle iyi bir iletişim kurarak onu her yönüyle etkileyen kişidir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri öğrencilerinin yaşadığı sosyal hayatta kendilerini ifade ederek, beceri ve yeteneklerini göstermelerine yardımcı olan ve yol gösteren kişidir. Eğitimi aldığı derslerin yapısından ötürü öğrenci ile doğru ve güzel iletişim kurup onların problemlerini doğru bir biçimde çözümlenmelerine yardım edip, dostça davranan, neşeli ve etkili ders anlatarak, anlayışlı, özgüven verici ve hoş görüşlülüğüyle, öğrencilerinin davranışlarını izleyip, örnek alıp, yakınlık kurduğu ve rol model öğretmenidir (Gülay, 2006).

Beden eğitimi ve spor öğretmeni, dersinde işleyeceği konuyu teorik olarak ilk etapta kendi anlatıp uygulamasını en iyi biçimde göstermelidir. Düzen ve kuralları tüm öğrencilerin anlayacağı bir dilde ve biçimde vermelidir. Giyim kuşam, hareketleri, tutum ve davranışları ile örnek bir insan olup öğrencilerinin sempatisini, güvenini, sevgi ve saygısını kazanabilmelidir. Beden eğitim ve spor öğretmenleri görev yaptığı kurum dışındaki yetişkin ve gençlerin katıldığı sportif faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin uygulandığı alanları da gözardı etmeyerek, eğitim verdiği okuldaki sporcu kişiliğini ve ruhunu dış dünyaya yansıtarak, etkili olması için en iyi biçimde çalışmalıdır (Kale ve Erşen, 2011).

İnsanlar doğal yaşam içinde mesleklerine karşı birçok düşünsel ve duyuşsal bakımdan ruhsal yüklemelersağlayarak ve zaman içinde ilgili yüklemeleri hareketlerine yansıtarak zamanla meslekleri hakkında bir tutum oluşturmaktadırlar. Bu şekilde her birey, icra ettiği meslek ile ilgili davranışlar geliştirecektir. Bahsi geçen davranışların aynı mesleği icra etmekte olan diğer kişilerce de gösterilmesi olasıdır. Aynı mesleği icra eden kişilerin meslekleriyle ilgili ortak davranışlarda bulunması ve geliştirmesi meslekle alakalı tutumlar şeklinde söylenebilir. Bu durum bütün kişilerin aynı şekilde bir tutum içinde oldukları anlamına gelmemektedir. Fakat aynı meslek grubundaki bireylerin davranışlarında doğrudan olmasa da tutumlarında ortak noktalara rastlamak mümkündür (Durmuşoğlu-Saltalı, Arslan ve Budak, 2012).

Öğretmenin öğrencilerine etki eden önem düzeyi yüksek kişilik niteliklerinin başında tutumlar yer almaktadır. Öğretmenlerin bir olaya, durum veya kişiye karşı yansıttığı tepki öğrencilere büyük oranda etki etmektedir. Öğretmenin düşünsel yönden tutumları, duyuşsal tepkileri, farklı alışkanlıkları da öğrencilere etki eden unsurlardır (Sakin, 2007; Wang, 2004). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği üzerine yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, mesleki tutumun çok sık ele alınan bir değişken olmadığı sonucu tespit edilmiştir. Her ne kadar beden eğitimi ve spor dersi öğretmenliği temelli çalışmalarda geleceğe ilişkin tutum ya da ders tutumu gibi tutum değişkeninin farklı varyasyonları ele alınsa da mesleki tutum değişkeni göz ardı edilmiştir. Bu durumun esas sebebi, mesleki tutum değişkeninin uzun yıllardır pek çok örneklem bağlamında değerlendirilmesi olabilir. Bu sebeple, beden eğitimi ve spor öğretmenliği temelli çalışmalarda, daha özgün bir araştırma ortaya koyabilmek için mesleki tutum değişkeni ele alınmamış olabilir.

İş doyumunu kişinin çalıştığı ortamdan keyif alması manasını karşılamaktadır. İş doyumunu, çalışan bireyi iş ve işle alakalı boyutlarla ilgili hislerinin yanıtı olduğu dile getirilebilir. Motowidlo'nun söylemlerinden hareketle, iş doyumunun iş çevresinden kaynaklanan memnuniyet olduğu söylenebilir (Salman, 2017). Bireyin işinden aldığı doyum hayatı üzerine direkt etkide bulunmaktadır. Kişi yaptığı işten memnun olmadığı takdirde doyumsuzluk kaçınılmaz olur ve bu durumun sonucunda da kişi işten kaçmanın ve başka bir iş bulmanın arayışı içine girecektir. Bu düşüncedeki kişinin sağlık problemleri yaşamaması da kaçınılmazdır. İşten alınan hazzın fazla olması ise, olumlu ve sağlıklı bir hayatı beraberinde getirirken kişinin yaptığı işi benimsemesi ve işinde yer alan üretim miktarının yükselmesi ve işten ayrılma düşüncesinin olmaması manasına gelmektedir (Özkalp ve Çiğdem, 2001). Kişinin çalıştığı kurumda algıladığı iş doyumunu ve doyumsuzluğu kurumun bünyesine elaman bulmasında da pozitif ve negatif yönde etkisi bulunmaktadır (Akbaş, 2006).

Bireyler arası iletişimin sık ve yoğun kullanıldığı mesleklerde olumlu iletişim sağlanması için çalışan kişiler hizmet alan bireylere yeterli miktarda zaman ayırması önem arz etmektedir. İş yükünün çokluğu ve iş yerindeki stres faktörü gibi sebeplerden ötürü çalışan kişiler, hizmet alan kişilere yeterli miktarda zaman ayırmadığı takdirde iyi bir ilişki kurulması pek mümkün değildir. Hizmetten faydalanma durumu ve iş arkadaşlarıyla olan iletişim sorunları, bireyin huzursuz olmasına sebebiyet vererek mesleki tükenmişliğe sebebiyet vermektedir (Özmen, 2016).

Öğretmenlerin sosyal yaşamdaki rollerinin zorunluluklarını yerine getirebilmeleri, yetiştirdikleri öğrencileri gelecek nesillere her bakımdan donanımlı yetiştirmek için gerekli

olan şartların oluşturulması, moral ve motivasyonlarının yüksek olması fazlasıyla önem arz etmektedir. Öğretmen olarak görev yapan bireylerindaha farklı mesleklerden ayrıştığı temel nokta, iş ve iş sorumlulukları okulla, eğitim ve öğretimle sınırlı kalmayıp öğrenciler ve öğrenci velileri ile ilişkileri, bu ilişkileri yürütürken rehber durumunda olmaları, veliler arasında işbirliğini oluşturmaları, mesleki sorumluluklarını icra ederken ayrıca veli, öğretmen, idareciler ve okul çevresini meydana getiren bütün kişilerle pozitif iletişim kurmaları gerekmektedir. Bu kadar sosyal iletişim ve sorumluluk altındaki öğretmenlerin mesleki bakımdan tükenmişlik içinde hissetmelerimuhtemel bir durumdur (Akman, 2019).

Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu bağlamda, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki korelasyonel ilişki ele alınmıştır. Ayrıca, katılımcıların mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri cinsiyet, yaş grubu ve refah durumu bağlamında incelenmiştir. Bu kapsamda, araştırmanın yanıt aradığı problemler şu şekildedir:

1. Katılımcıların mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri ilişkilimidir?
2. Katılımcıların mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Katılımcıların mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri yaş grubuna göre farklılaşmakta mıdır?
4. Katılımcıların mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri refah durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın temel amacı, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç bağlamında, araştırmanın modeli olarak ilişkiisel tarama modeli tercih edilmiştir. Tarama modeli olarak ifade edilen çalışmalar, araştırma öncesinde referans alınan konu ve olay özelinde katılımcıların düşünce, beceri, öz düzenleme, tutum veya saygı gibi genel özelliklerinin değerlendirmeye alındığı araştırma modeli olarak tanımlanabilir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Nicelik olarak büyük örneklem gruplarından elde edilen veriler kapsamında, tarama modeli araştırmalarda durum tespiti yapılmaktadır (Wellington, 2006).

Araştırma öncesinde Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığından 2021-36 sayılı başvuru ile etik kurul ve Millî Eğitim Bakanlığından da E-49614598-605.01-33822831 sayılı başvuru ile araştırma izini alınmıştır.

Evren-Örneklem (Araştırma Grubu)

Bu araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında MEB'e bağlı okullarda beden eğitimi ve spor öğretmeni şeklinde görev yapan 31.845 öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme belirlenirken kolayda örnekleme yöntemi kullanılıp 522 beden eğitimi ve spor öğretmenin araştırılmaya katılması sağlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu; beden eğitimi ve spor öğretmenlerin demografik özelliklerini tespit edebilmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş veri toplama aracıdır. Cinsiyet, yaş grubu ve refah durumuna ait sorulardan meydana gelmektedir.

Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği; Katılımcıların mesleki tutumlarını tespit edebilmek amacıyla Ünlü (2011)'nün geliştirdiği ölçme aracı kullanılmıştır. Bu ölçek, 23 maddeden oluşan ve 1-5 arasında derecelendirilen bir veri toplama aracıdır. Ölçeğin Cronbach's α güvenirlik katsayısı incelendiğinde; toplam puanda .86, saygı boyutunda .77 ve kaygı boyutunda ise .73 olarak belirlenmiştir.

İş Doyumu Ölçeği; Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini tespit edebilmek amacıyla Gündüz (2008) tarafından geliştirilmiş İş Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, 19 maddeden oluşan ve 1-5 arasında derecelendirilen bir veri toplama aracıdır. Ölçeğin Cronbach's α güvenirlik katsayısı incelendiğinde; toplam puanda .94, örgüt iklimi, çalışma koşulları ve sosyal görünümü boyutunda .89, bireysel faktörler boyutunda .89 ve örgütsel iletişim boyutunda ise .87 olarak belirlenmiştir.

Maslach Tükenmişlik Envanteri; Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini tespit edebilmek amacıyla Maslach, Jackson ve Schwab (1981) tarafından geliştirilmiş ve İnce ve Şahin (2015) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmış olan Maslach Tükenmişlik kullanılmıştır. Bu ölçek, 22 maddeden oluşan ve 0-6 arasında derecelendirilen bir veri toplama aracıdır. Ölçeğin Cronbach's α güvenirlik katsayısı incelendiğinde; toplam puanda .78, duygusal tükenme boyutunda .70, duyarsızlaşma boyutunda .73 ve kişisel başarı boyutunda ise .74 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmaya ait veriler, SPSS-25 programında analiz edilmiştir. Öncelikle katılımcıların demografik özelliklerine ait frekans ve yüzde değerleri hesap edilmiştir. Örneklemin mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişliklerine ait normallik kontrolü yapılmıştır. Normallik kontrollerinde Kolmogorov-Smirnov testi ve çarpıklık-basıklık değerleri kullanılabilir (Büyüköztürk, 2010).

Tablo 1. Kolmogorov-Smirnov Testi Bulguları

Ölçek	Boyut	İstatistik	df	p
Mesleki Tutum	Toplam	.143	522	.000
	Saygı	.175	522	.000
	Kaygı	.118	522	.000
İş Doyumu	Toplam	.052	522	.002
	ÖİÇKSG	.055	522	.001
	Bireysel Faktörler	.104	522	.000
	Örgütsel İletişim	.074	522	.000
Tükenmişlik	Toplam	.106	522	.000
	Duygusal Tükenme	.097	522	.000
	Duyarsızlaşma	.163	522	.000
	Kişisel Başarı	.068	522	.000

Tablo 1'deki Kolmogorov-Smirnov testine dair sonuçlar anlamlıdır ($p < .05$). Dolayısıyla, araştırma verilerinde normal dağılım yoktur (Büyüköztürk, 2010).

Tablo 2. Çarpıklık ve basıklık katsayıları

Ölçek	Boyut	Çarpıklık	Basıklık
Mesleki Tutum	Toplam	-1.74	-1.33
	Saygı	-1.15	1.88
	Kaygı	-1.15	2.05
İş Doyumu	Toplam	-1.30	-1.42
	Ör. İklimi, Çal. Koş. ve Sos. Görünüm	-1.17	-1.59
	Bireysel Faktörler	-1.73	1.06
	Örgütsel İletişim	-1.23	-1.43
Tükenmişlik	Toplam	1.28	3.85
	Duygusal Tükenme	1.63	-1.09
	Duyarsızlaşma	1.33	1.70
	Kişisel Başarı	-1.58	1.82

Büyüköztürk (2010)'e göre, bir araştırmadaki çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılım varsayımını karşılaması için ilgili değerlerin -1,0 ile +1,0 arasında olması gerekmektedir. Tablo 2'ye göre, araştırma verilerinin çarpıklık ve basıklık değerlerinin genelini normal dağılım varsayımını karşılamadığı söylenebilir. Verileri normal dağılım göstermeyen araştırmalarda non-parametrik analizler kullanılmaktadır (Kul, 2014). Bu sebeple, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutum, iş doyum ve mesleki tükenmişlik düzeyleri analiz edilirken Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, katılımcılara ait frekans ve yüzdeler paylaşılmıştır. Ardından beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutum, iş doyum ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkiye ait analiz sonuçları paylaşılmış ve bu değişkenlerin cinsiyet, yaş grubu ve refah durumuna göre değerlendirilmesi yapılmıştır.

Tablo 3. Demografik bilgiler

Değişken	Grup	f	%	% (c)
Cinsiyet	Kadın	203	38.9	38.9
	Erkek	319	61.1	100.0
Yaş Grubu	30 yaş ve daha az	123	23.6	23.6
	31-40 yaş	219	42.0	65.6
	41 yaş ve üzeri	180	34.4	100.0
Refah Durumu	Orta	322	61.7	61.7
	İyi	200	38.3	100.0
Toplam		522	100.0	100.0

Tablo 3'e göre, katılımcılar ağırlıklı olarak; erkek (%61.1), 31-40 yaş grubunda (%42.0) ve orta düzeyde reha sahip (%61.7) öğretmenlerden oluşmaktadır.

Tablo 4.Korelasyonel ilişkiler

	MTU	S	K	İD	ÖİÇKSG	BF	Öİ	MTÜ	DT	D	KB
MTU	1.000										
S	.792**	1.000									
K	.904**	.507**	1.000								
İD	.375**	.428**	.293**	1.000							
ÖİÇKSG	.336**	.377**	.265**	.947**	1.000						
BF	.399**	.456**	.310**	.920**	.780**	1.000					
Öİ	.289**	.342**	.227**	.882**	.767**	.791**	1.000				
MTÜ	-.419**	-.251**	-.467**	-.255**	-.185**	-.295**	-.250**	1.000			
DT	-.609**	-.428**	-.612**	-.457**	-.394**	-.463**	-.429**	.851**	1.000		
D	-.452**	-.278**	-.476**	-.294**	-.222**	-.354**	-.262**	.663**	.647**	1.000	
KB	.486**	.440**	.419**	.502**	.469**	.485**	.447**	-.120**	-.511**	-.509**	1.000

Tablo 4'e göre, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutumlarına ait toplam puan ile saygı ve kaygı boyutlarının iş doyumunu ile örgütsel iletişim boyutlarıyla pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkisinin olduğu görülmektedir [Mesleki Tutum (Toplam): ($r=.375^{**}$; $p<.01$); Saygı: ($r=.428^{**}$; $p<.01$); Kaygı: ($r=.293^{**}$; $p<.01$)].

Tablo 4'e göre, katılımcıların mesleki tutumlarına ait toplam puanın mesleki tükenmişliğe ait toplam puan ile duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutlarıyla negatif; kişisel başarı boyutuyla ise pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkisinin olduğu görülmektedir [Mesleki Tükenmişlik: (Toplam): ($r=-.419^{**}$; $p<.01$); Duygusal Tükenme: ($r=-.609^{**}$; $p<.01$); Duyarsızlaşma: ($r=-.452^{**}$; $p<.01$); Kişisel Başarı: ($r=.486^{**}$; $p<.01$)].

Tablo 4'e göre, katılımcıların mesleki iş doyumuna ait toplam puan ile ÖİÇKSG, bireysel faktörler ve örgütsel iletişim boyutlarının mesleki tükenmişliğe ait toplam puanla negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkisinin olduğu görülmektedir [İş Doyumu (Toplam): ($r=-.255^{**}$; $p<.01$); ÖİÇKSG: ($r=-.185^{**}$; $p<.01$); Bireysel Faktörler; ($r=-.295^{**}$; $p<.01$); Örgütsel İletişim: ($r=-.250^{**}$; $p<.01$)].

Tablo 5.Mesleki tutumun cinsiyete göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	u	p
Mesleki Tutum (Toplam)	Kadın	203	260.52	52886.50	32180.50	.91
	Erkek	319	262.12	83616.50		
Saygı	Kadın	203	261.98	53182.00	32281.00	.95
	Erkek	319	261.19	83321.00		
Kaygı	Kadın	203	257.12	52195.50	31489.50	.60
	Erkek	319	264.29	84307.50		

Tablo 5'e göre, katılımcıların mesleki tutumları cinsiyete göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile saygı ve kaygı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir [Mesleki Tutum (Toplam): (u=32180.50; p=.91); Saygı: (u=32281.00; p=.95); Kaygı: (u=31489.50; p=.60)].

Tablo 6.İş doyumunun cinsiyete göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	u	p
İş Doyumu (Toplam)	Kadın	203	265.63	53923.50	31539.50	.62
	Erkek	319	258.87	82579.50		
ÖİÇKSG	Kadın	203	270.37	54884.50	30578.50	.28
	Erkek	319	255.86	81618.50		
Bireysel Faktörler	Kadın	203	258.42	52459.50	31753.50	.71
	Erkek	319	263.46	84043.50		
Örgütsel İletişim	Kadın	203	266.90	54181.50	31281.50	.51
	Erkek	319	258.06	82321.50		

Tablo 6'ya göre, katılımcıların iş doyumları cinsiyete göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile ÖİÇKSG, bireysel faktörler ve örgütsel iletişim alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir [İş Doyumu (Toplam): (u=31539.50; p=.62); ÖİÇKSG: (u=30578.50; p=.28); Bireysel Faktörler: (u=31753.50; p=.71); Örgütsel İletişim: (u=31281.50; p=.51)].

Tablo 7.Mesleki tükenmişliğin cinsiyete göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	u	p
Mesleki Tük. (Toplam)	Kadın	203	260.91	52964.00	32258.00	.94
	Erkek	319	261.88	83539.00		
Duygusal Tükenme	Kadın	203	264.81	53756.00	31707.00	.69
	Erkek	319	259.39	82747.00		
Duyarsızlaşma	Kadın	203	251.72	51099.50	30393.50	.24
	Erkek	319	267.72	85403.50		
Kişisel Başarı	Kadın	203	264.58	53710.50	31752.50	.71
	Erkek	319	259.54	82792.50		

Tablo 7'ye göre, katılımcıların mesleki tükenmişlikleri cinsiyete göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir [Mesleki Tükenmişlik (Toplam): (u=32258.00; p=.94); Duygusal Tükenme: (u=31707.00; p=.69); Duyarsızlaşma: (u=30393.50; p=.24); Kişisel Başarı: (u=31752.50; p=.71)].

Tablo 8.Mesleki tutumun yaş grubuna göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	x^2	p	Games Howell
Mesleki Tutum (Toplam)	30 yaş ve daha az	123	248.45	2.47	.29	-
	31-40 yaş	219	257.84			
	41 yaş ve üzeri	180	274.88			
Saygı	30 yaş ve daha az	123	274.72	1.68	.43	-
	31-40 yaş	219	252.91			
	41 yaş ve üzeri	180	262.92			
Kaygı	30 yaş ve daha az	123	236.15	5.03	.05	-
	31-40 yaş	219	260.23			
	41 yaş ve üzeri	180	280.37			

Tablo 8'e göre, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutumları yaş grubuna göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile saygı ve kaygı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir [Mesleki Tutum (Toplam): ($x^2=2.47$; $p=.29$); Saygı: ($x^2=1.68$; $p=.43$); Kaygı: ($x^2=5.03$; $p=.05$)].

Tablo 9.İş doyumunun yaş grubuna göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	x^2	<i>p</i>	Games Howell
İş Doyumu (Toplam)	30 yaş ve daha az	123	257.61	6.18	.05	-
	31-40 yaş	219	245.84			
	41 yaş ve üzeri	180	283.22			
ÖİÇKSG	30 yaş ve daha az	123	240.23	9.67	.01	3>1
	31-40 yaş	219	250.67			
	41 yaş ve üzeri	180	289.21			
Bireysel Faktörler	30 yaş ve daha az	123	279.34	6.19	.05	-
	31-40 yaş	219	241.96			
	41 yaş ve üzeri	180	273.08			
Örgütsel İletişim	30 yaş ve daha az	123	263.26	4.03	.13	-
	31-40 yaş	219	247.31			
	41 yaş ve üzeri	180	277.56			

Tablo 9'a göre, katılımcıların iş doyumları yaş grubuna göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile bireysel faktörler ve örgütsel iletişim alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir. Fakat ÖİÇKSG boyutunda 41 yaş ve üzerindeki beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin puanı 30 yaş ve daha az grubundaki öğretmenlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek görülmektedir [İş Doyumu (Toplam): ($x^2=6.18$; $p=.05$); ÖİÇKSG: ($x^2=9.67$; $p=.01$); Bireysel Faktörler: ($x^2=6.19$; $p=.05$); Örgütsel İletişim: ($x^2=4.03$; $p=.13$)].

Tablo 10.Mesleki tükenmişliğin yaş grubuna göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	x^2	<i>p</i>	Games Howell
Mesleki Tükenmişlik (Toplam)	30 yaş ve daha az	123	228.50	1.43	.05	-
	31-49 yaş	219	282.95			
	41 yaş ve üzeri	180	257.95			
Duygusal Tükenme	30 yaş ve daha az	123	250.21	3.49	.18	-
	31-49 yaş	219	275.98			
	41 yaş ve üzeri	180	251.60			
Duyarsızlaşma	30 yaş ve daha az	123	268.14	4.61	.06	-
	31-49 yaş	219	276.53			
	41 yaş ve üzeri	180	238.68			
Kişisel Başarı	30 yaş ve daha az	123	233.56	3.46	.08	-
	31-49 yaş	219	260.63			
	41 yaş ve üzeri	180	281.65			

Tablo 10'a göre, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tükenmişlikleri yaş grubuna göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir [Mesleki Tükenmişlik (Toplam): ($x^2=1.43$; $p=.05$); Duygusal Tükenme: ($x^2=3.49$; $p=.18$); Duyarsızlaşma: ($x^2=4.61$; $p=.06$); Kişisel Başarı: ($x^2=3.46$; $p=.08$)].

Tablo 11.Mesleki tutumun refah durumuna göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	u	p
Mesleki Tutum (Toplam)	Orta	322	248.78	80108.00	28105.00	.01
	İyi	200	281.98	56395.00		
Saygı	Orta	322	249.45	80322.00	28319.00	.03
	İyi	200	280.90	56181.00		
Kaygı	Orta	322	250.57	80683.00	18680.00	.04
	İyi	200	279.10	55820.00		

Tablo 11'e göre, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutumları refah durumuna göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile saygı ve kaygı alt boyutlarında refah durumu iyi olanların puanı refah durumu orta olanlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur [Mesleki Tutum (Toplam): (u=28105.00; p=.01); Saygı: (u=28319.00; p=.03); Kaygı: (u=18680.00; p=.04)].

Tablo 12.İş doyumunun refah durumuna göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	u	p
İş Doyumu (Toplam)	Orta	322	238.17	76692.00	24689.00	.000
	İyi	200	299.06	59811.00		
ÖİÇKSG	Orta	322	236.89	76279.50	24276.50	.000
	İyi	200	301.12	60223.50		
Bireysel Faktörler	Orta	322	244.74	78807.50	26804.50	.000
	İyi	200	288.48	57695.50		
Örgütsel İletişim	Orta	322	238.24	76712.00	24709.00	.000
	İyi	200	298.96	59791.00		

Tablo 12'ye göre, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyumları refah durumuna göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile örgüt iklimi, çalışma koşulları ve sosyal görünüm, bireysel faktörler ve örgütsel iletişim alt boyutlarında iyi düzeyde reha sahip beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin puanı orta düzeyde refaha sahip öğretmenlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek görülmektedir [İş Doyumu (Toplam): (u=24689.00; p=.000); ÖİÇKSG: (u=24276.50; p=.000); Bireysel Faktörler: (u=26804.50; p=.000); Örgütsel İletişim: (u=24709.00; p=.000)].

Tablo 13.Mesleki tükenmişliğin refah durumuna göre değerlendirilmesi

Ölçek ve Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	u	p
Mesleki Tük. (Toplam)	Orta	322	264.51	85172.50	31230.50	.58
	İyi	200	256.65	51330.50		
Duygusal Tükenme	Orta	322	272.21	87650.50	28752.50	.06
	İyi	200	244.26	48852.50		
Duyarsızlaşma	Orta	322	255.75	82352.50	30349.50	.27
	İyi	200	270.75	54150.50		
Kişisel Başarı	Orta	322	249.20	80241.00	28238.00	.05
	İyi	200	281.31	56262.00		

Tablo 13'e göre, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tükenmişlikleri refah durumuna göre karşılaştırıldığında; toplam puan ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir [Mesleki Tükenmişlik (Toplam): (u=31230.50; p=.58); Duygusal Tükenme: (u=28752.50; p=.06); Duyarsızlaşma: (u=30349.50; p=.27); Kişisel Başarı: (u=28238.00; p=.05)].

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, mesleki tutum, iş doyum ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Buradan hareketle, katılımcıların mesleki tutum ile iş doyum arasında pozitif yönlü; her iki değişkenin mesleki tükenmişlik ile arasında ise negatif yönlü ilişki olduğuna ilişkin sonuçlara varılmıştır. Öğretmenlerin mesleki tutumları olumlu düzeyde yükseldikçe iş doyum düzeyleri de yükselmektedir. Öte yandan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri arttıkça olumlu mesleki tutum ve iş doyum düzeyleri de azalmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde, katılımcıların mesleki tutum, iş doyum ve mesleki tükenmişlik düzeylerini bir arada değerlendiren bir çalışmanın halihazırda mevcut olmadığı belirlenmiştir. Yürütülen araştırmalar, genel olarak mesleki tutum, iş doyum ve mesleki tükenmişlik değişkenlerinin bir veya ikisinin değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Yapılan benzer araştırmaların sonuçlarının da genel olarak bu araştırmayı desteklediği söylenebilir (Göğercin, 2017; Karaaslan vd., 2020; Doğan ve Akandere, 2019). İlgili araştırmaların sonuçlarının bir bütün olarak değerlendirilmesinde, bu araştırmaya ait sonuçların literatür ile uyumu dikkat çekmektedir.

Katılımcıların mesleki tutum düzeyleri demografik değişkenlere göre incelendiğinde, cinsiyet ve yaş grubuna göre anlamlı sonuçlar elde edilememiştir. Fakat refah durumunda, gelir düzeyi

yükseldikçe mesleki tutumun da anlamlı düzeyde yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde, katılımcıların mesleki tutumun beden eğitimi örnekleme bağlamında incelenen araştırmaların sınırlı sayıda olduğu belirlenmiştir. Buna rağmen yapılan araştırmaların bir bütün olarak bu araştırmaya ilişkin sonuçları desteklediği söylenebilir (Dinçer, 2019; Üzümlü vd., 2015; Yıldız vd., 2020). Araştırma sonuçlarının daha önce yapılan benzer çalışmalar ile paralel sonuçlara ulaşması, bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Katılımcıların iş doyumu düzeyleri demografik değişkenler bağlamında incelendiğinde, cinsiyet, yaş grubu ve refah durumuna göre anlamlı sonuçlar elde edilememiştir. Bu kapsamda, katılımcıların iş doyumlarında ilgili değişkenlerin herhangi bir anlamlı etkisinin olmadığı söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde, iş doyumu düzeyinin beden eğitimi örnekleme bağlamında incelenen çalışmaların sınırlı sayıda olduğu sonucu elde edilmiştir. Az sayıdaki araştırmanın ulaştığı sonuçlar, bu araştırmada elde edilen sonuçları desteklemektedir (Bircan, 2021; Durna, 2021; Gök, 2019). Bu araştırmaların sonuçları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, bu araştırmaya ait sonuçların iş doyumu özelinde literatür ile uyumunu göstermektedir.

Katılımcıların mesleki tükenmişlik düzeyleri demografik değişkenler bağlamında ele alındığında, cinsiyet, yaş grubu ve refah durumuna göre anlamlı sonuçlar elde edilememiştir. Bu kapsamda, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tükenmişliklerinde ilgili değişkenlerin herhangi bir anlamlı etkisinin olmadığı söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde, mesleki tükenmişliğin beden eğitimi örnekleme bağlamında incelenen araştırmaların sınırlı sayıda olduğu belirlenmiştir. Yapılan kısıtlı sayıdaki araştırmanın ulaştığı sonuçlar, bu araştırmada elde edilen sonuçları desteklemektedir (Dilekçi, 2022; Odabaş, 2019; Akbaba, 2022). Araştırma sonuçlarının daha önce yapılan benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar elde etmesi, araştırmanın önemini yükseltmektedir.

Bu araştırmanın konusu, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkidir. Bu konudan hareketle, verilecek öneriler şöyledir:

1. Bu araştırmanın bağımlı değişkenleri; mesleki tutum, iş doyumu ve mesleki tükenmişliktir. Benzer çalışmalarda bu değişkenlerin kariyer stresi, yaşam doyumu, duygusal zeka, liderlik vb. gibi daha farklı değişkenler ile ilişkisi incelenebilir.
2. Bu araştırmanın evreni, beden eğitimi ve spor öğretmenleridir. Başka çalışmalarda, daha farklı evrenler üzerinden sonuçlara ulaşılabilir. Ek olarak, çeşitli evrenler birbirleri ile kıyaslanabilir.

3. Bu araştırmanın örneklemini 522 beden eğitimi ve spor öğretmeninden oluşmaktadır. Daha başka çalışmalarda, daha büyük örneklem gruplarına ulaşılabilir.
4. Başka çalışmalar, deneme modelinde kurgulanabilir. Bu sayede, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutum, iş doyum ve mesleki tükenmişliklerine etki eden bağımsız değişkenler belirlenebilir.
5. Bu araştırmanın verileri anket yöntemiyle toplanmış olup nicel tiptedir. Başka araştırmalarda, nitel veriler de toplanarak nicel bulguların nitel sonuçlar ile desteklenmesi sağlanabilir.
6. Başta beden eğitimi ve spor öğretmenleri olmak üzere tüm öğretmenlerin özlük hakları ve maddi kazançları iyileştirilmelidir. Bu bağlamda, iş doyum yükselirken mesleki tükenmişlik azalacaktır.
7. Birden fazla beden eğitimi ve spor öğretmeni bulunan okullarda, bu öğretmenlerin dersleri ve öğrenci sayıları dengeli dağıtılmalıdır.
8. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tutumlarını yükseltici hizmet içi eğitimler verilmelidir.
9. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği branşı, lise öğrencilerinin tercih sürecinde öncelik olabilmesi için iyileştirmeler yapılmalıdır.

Yazar Notları: Araştırmayı destekleyen herhangi bir kurum/kuruluş bulunmadığını belirtir, araştırmaya katılan bütün beden eğitimi ve spor öğretmenlerimize teşekkürlerimizi sunarız.

Çıkar Çatışması: Yazarların herhangi bir kişi, enstitü, kurum ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

Akbaba, H. (2016). Meslek liselerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri Ankara Yenimahalle İlçesi örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akbaş, G. (2006). İstanbul ili Bahçelievler ilçesindeki mesleki ve teknik eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin belirlenmesi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Akman, T. (2019). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri ve Mesleki Doyumlarının İncelenmesi Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.

Arslan, M. & Bayrakçı M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, 35(171): 100-108.

Bircan, Ş. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenilmiş çaresizlik, iş doyum ve yaşam doyum düzeylerinin incelenmesi: Mersin ili örneği. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum. (12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Dilekçi, U. (2022). Spor lisesinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel sinizmle mesleki tükenmişliklerinin örgütsel adanmışlıklarına etkisinin incelenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.

Dinçer, E. (2019). Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının ölçülmesi/Muş ili örneği. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Elazığ.

Doğan, M. & Akandere, M. (2019). Taekwondo antrenörlerinin iş doyum ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(2), 154-162.

Durmuşoğlu-Saltalı, N., Arslan E. ve Budak O. (2012). Kişilerarası Öz-Yeterliklerin Öğretmenlik Tutumlarını Yordama Gücü: Okul Öncesi Öğretmenleri Üzerinde Bir Çalışma. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8-2.

Durna, Ş. (2021). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin karşılaştıkları yıldırıcı davranışlar ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş.

Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). How to design and evaluate research in education. New York: Mc-Graw-Hill International Edition.

Gögercin, T. (2017). Beden eğitimi öğretmenlerinin iş tatmini ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (İstanbul Başakşehir İlçesi Örneği) (Master'sthesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Gök, A. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki, neden ve çözüm önerilerinin belirlenerek farklı değişkenlere göre karşılaştırılması (Yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Gülay, H. E. (2006). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin Araştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gündüz, H. (2008). İlköğretim okullarında örgütsel iklim ile öğretmenlerin iş doyumunu arasındaki ilişki (Gaziantep ili örneği). (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

İnce, N. B. & Şahin, A. E. (2015). Maslach tükenmişlik envanteri-eğitimci formunun Türkçe'ye uyarılma çalışması. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 6(2), 385-399.

Kale, R. & Erşen, E. (2011). Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş. Ankara: Nobel.

Özkalp, E. & Çigdem, K. (2001). Örgütsel Davranış, Etam Matbaa Tesisleri, Eskişehir.

Karaaslan, İ., Uslu, T. & Esen, S. (2020). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik, iş doyumunu ve yaşam doyumlarının incelenmesi. Journal of Health and Sport Sciences, 3(1), 7-18.

Maslach, C. & Jackson, S.E. (1981). The measurement of experienced burnout. Journal of Occupational Behavior, 2, 99-113.

Kul, S. (2014). Uygun istatistiksel test seçim kılavuzu/guideline for suitable statistical test selection. Plevra Bülteni, 8(2), 26-29.

Odabaş, İ. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (Tokat ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.

Özmen, Z.(2016). Maslach Tükenmişlik Ölçeği açısından Hemşirelerde Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. Bursa Şevket Yılmaz Eğitim ve araştırma Hastanesi Hemşireleri Örneği, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Sakin, A. (2007). Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışlar Hakkındaki Görüşleri ile Ahlaki Yargı Düzeyleri ve Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı.

Salman, Ö.(2017). Yöneticilerin İletişim Becerileri ile Öğretmenlerin İş Doyumu Arasındaki İlişki. Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Ünlü, H. (2011). Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (BEÖYTÖ) geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 2005-2020.

Üzüm, H., Yalçın, H. B., Biçer, B., Yühtaşır, B.& Yıldırım, Y. (2015).Beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleklerine karşı tutumları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(1-4), 1-10.

Yıldız, M.,Efek, E.&Özbar, N. (2020).Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Journal of SocialandHumanitiesSciencesResearch*, 7(49), 49-58.

Wang, L. H. (2004). Kindergarten Teachers' AttitudesTowardMulticulturalEducation in Taiwan, UnpublishedDissertation, The Pennsylvania StateUniversity, USA.

Wellington, J. (2006).Educationalresearch: contemporaryissuesandpracticalapproaches. London: Continuum.